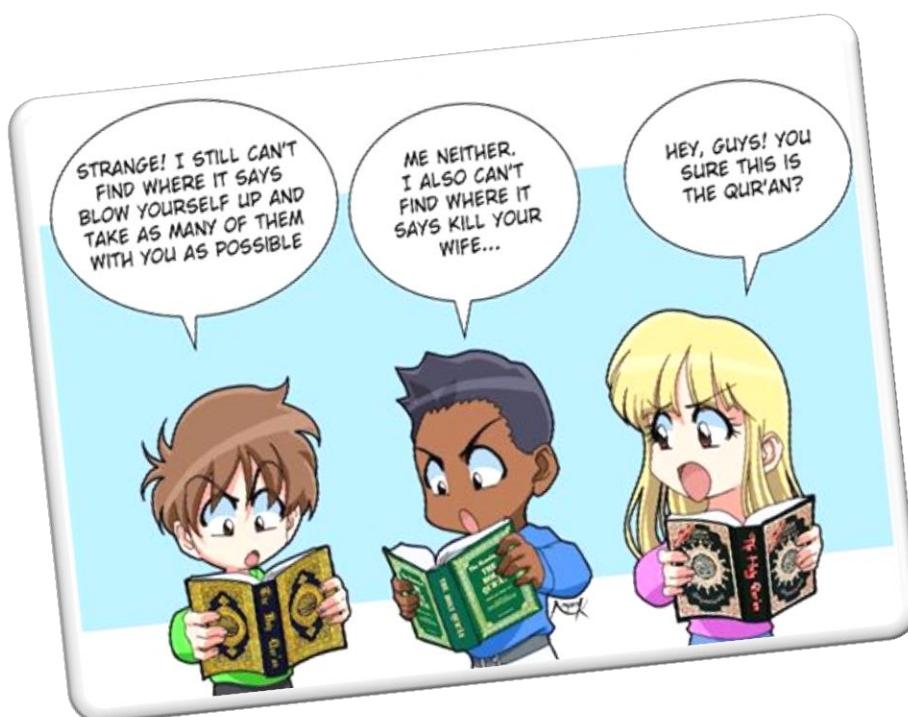

Reflectie

‘Wat is de meerwaarde van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten?’

2 november 2014

Naam student

Mark Reuvers

Studentnummer Fontys

2093855

Opleiding

HBO-Journalistiek

Onderwijsinstelling

De Hogeschool Fontys Tilburg

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	3
1. Literatuuronderzoek.....	4
2. Deelvraag 1 <i>‘Hoe kijken Nederlandse moslims naar de berichtgeving van Nederlandse journalisten over hun religie?’</i>	8
3. Deelvraag 2 <i>‘Wat gaat er concreet mis volgens deze moslims en wat is volgens hen de meerwaarde van een vereniging?’</i>	11
4. Deelvraag 3 <i>‘Hoe kijken experts binnen het journalistieke vak naar deze bevindingen ?’</i>	19
5. Deelvraag 4 <i>‘Wat nu, gericht op de toekomst?’</i>	22
6. Bronnen.....	25

Inleiding

„ Ben jij een journalist? Dan vertrouw ik je niet? ” We schrijven januari 2009 en ik kreeg een rondleiding door de moskee Essalam in Rotterdam. De gids van dienst vroeg mij welke opleiding ik volgde. Ik antwoordde door te zeggen dat ik de opleiding journalistiek volg. Initieel tooide er een brede glimlach op het gezicht van de gids, maar nadat de man van Arabische afkomst mijn antwoord had aangehoord, wees hij mij zonder blikken of blozen de deur. De overduidelijk op mijn gezicht aanwezig zijnde baard kon daar niets aan veranderen.

De attitude van mijn gids in 2009 is geen incident, vele malen ben ik gestuit op wantrouwen ten opzichte van journalisten vanuit de islamitische gemeenschap in Nederland. Na 9/11 en de moord op Theo van Gogh is er in Nederland een verhard islamdebat ontstaan. Polarisatie lijkt aan de orde van de dag. Vanuit de islamitische gemeenschap lijken de journalisten niet zelden als zondebokken aangewezen te worden. „ *Journalisten zijn niet objectief en berichten per definitie slecht over de islam* ’’, lijkt de samenvatting te zijn van een veelgehoord geluid onder moslims. Op mondiaal vlak is er een initiatief tot een *International Association of Religion Journalists*. Deze vereniging is er naar eigen zeggen om ‘*berichtgeving t.a.v. islam en moslims te verbeteren in islamitische en niet-islamitische landen.*’ In mijn reflectie wil ik staven of er binnen onze landsgrenzen eveneens behoefte is aan een dergelijk initiatief. Op de eerste plaats moet ik dan verifiëren of de assumptie dat Nederlandse moslims negatief zijn t.a.v. de Nederlandse media correct is. Hierna is het aan mij om te kijken wat er volgens deze moslims concreet mis gaat en om te kijken of zij brood zien in een vereniging. Vervolgens is het belangrijk om bij journalisten zelf te verifiëren hoe zij naar de berichtgeving t.a.v. islam en moslims kijken en of zij het idee van een Nederlandse Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten nodig achten. Ik zal afsluiten met een aantal aanbevelingen gericht op de toekomst.

We trappen af met een duidelijke kadersetting voor dit verslag. Wat zijn de definities waar mee wordt gewerkt?

Mijn onderzoeksvraag luidt dus:

Wat is de meerwaarde van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten?

Het gaat om een open vereniging, die als doelstelling heeft om een kwaliteitsinjectie te weeg te brengen als het gaat om de kwaliteit van berichtgeving over de islam en moslims. Het open karakter wil zeggen dat de vereniging toegankelijk is voor moslims, en niet-moslims, journalisten en niet-journalisten. Alvorens te kunnen concluderen of een dergelijke vereniging gewenst is, is het van belang om te kijken op basis van onderzoek hoe er over moslims en islam wordt geschreven. Ook moet er gekeken worden of dergelijke initiatieven eerder hebben plaatsgevonden in Nederland, of over de landsgrenzen. Daarnaast is het relevant om te verifiëren wat moslims en journalisten zelf van dit idee vinden, daar deze twee groepen de katrekkers zouden moeten zijn voor een eventuele vereniging.

Andere termen die ik gebruik in mijn reflectieverslag:

Moslims: in Nederland woonachtige moslims, ongeacht hun etnische achtergrond. Ook is er in mijn onderzoek geen differentiatie aangebracht tussen mensen die te boek staan als allochtoon, of autochtoon. In mijn onderzoek gaat het dus zuiver over moslims die binnen de Nederlandse landsgrenzen wonen.

Wij: wanneer ik spreek over wij, heb ik het over wij journalisten. Ik ben een journalist en spreek in dit onderzoek vanuit mijn referentiekader als journalist.

Media: *alle vormen van media binnen de Nederlandse landsgrenzen, zoals deze ook op onze studie worden onderwezen, d.w.z. : televisie, krant, radio, internet (inclusief social media), in zowel geschrift, verbaal, als beeldend.*

1. Literatuuronderzoek

Mijn literatuuronderzoek bevat drie relevante delen:

- 1) Eerdere onderzoeken naar de berichtgeving van Nederlandse media t.a.v. moslims en islam**
- 2) Het huidige islamitische medialandschap in Nederland**
- 3) Eerdere Verenigingen voor Moslimjournalisten en hun ideeën en werkzaamheden**

Onderzoeken naar de berichtgeving van Nederlandse media t.a.v. moslims en islam
De onderzoekers kijken met name naar de kwaliteit van berichtgeving over moslims en islam. Daarnaast kijken zij ook naar hoe moslims en niet-moslims reageren op deze berichtgeving. Onderstaande onderzoeken zijn bewust geselecteerd op basis van deze criteria, middels de website Mira.Media.

Petra E. van Helden (onderzoekster Vrije Universiteit Amsterdam): Framing Islam uit 2003

In dit onderzoek is steekproefsgewijs gekeken naar de berichtgeving van de Volkskrant en NOVA tussen 1 januari 2001 en 31 december 2003. Uit het onderzoek blijkt dat nieuws t.a.v. de islam vaak samenhangt met hypes. Zo gaan veel onderwerpen over terrorisme, d.w.z. bij de Volkskrant 30% en bij NOVA 20%. Daarnaast bleek dat met name autochtone niet-moslims het woord voerden in het islamdebat. In het onderzoek zijn respondenten ondervraagd naar hun beeld t.a.v. de islam, woorden zoals jihad en terrorisme voerden de boventoon. Maar ook enkele positieve begrippen zoals gastvrijheid werden benoemd. Het onderzoek laat zien dat mensen negatieve associaties hebben ten opzichte van de islam. Hoewel de invloed van mediaberichtgeving moeilijk empirisch aantoonbaar is, zijn er aanwijzingen dat de mediaberichtgeving wel degelijk een bijdrage heeft aan de negatieve beeldvorming over de islam.

Rene van der Kroon (onderzoeker Erasmus Universiteit Rotterdam): Moslims in de media uit 2004

In dit onderzoek wordt stilgestaan bij beeldvorming van moslims in de Nederlandse media. In dit geval worden twee landelijke dagbladen met elkaar vergeleken, d.w.z. De Telegraaf en het NRC. De onderzoeksperiode speelt zich af rondom de dood op Theo van Gogh. Uit de analyse blijkt dat het NRC meer aandacht besteedt aan de berichtgeving over moslims dan de Telegraaf. Het grootste gedeelte van de berichtgeving is terug te vinden in nieuwsberichten. Ook opiniërende artikelen spelen een prominente rol, vooral in het NRC. Moslims worden niet zelden neergezet als fanatieke gelovigen, die kunnen radicaliseren. Deze radicalisering leidt dan weer tot terreur. Vaak wordt dit proces volgens deze media in werking gezet door radicale imams.

Bart Coenen (onderzoeker Erasmus Universiteit Rotterdam) : Een onderzoek naar framing en identiteitsconstructies van moslimvrouwen in de Nederlandse pers uit 2008

In dit onderzoek wordt zoals de naam doet vermoeden stilgestaan bij de rol van de moslimvrouw in de media. Uit het onderzoek blijkt dat in jaren '90 heel erg vanuit het kader van emancipatie t.a.v. de moslimvrouw werd gesproken, daar waar het nu vaak enkel nog over de religieuze identiteit gaat. Het

onderzoek richt zich op Trouw, de Volkskrant en De Telegraaf tussen 1992 en tot en met 2007. De moslimvrouw staat volgens het onderzoek centraal in een strijd waarin mensen zoals Wilders de rol van de moslimvrouw vaak als inferieur zien. Media kiezen er vaak voor om een advocate die de niqab (gezichtssluier) gaat dragen wel te belichten en een vrouw met hoofddoek die cum laude afstudeert niet te belichten. Extremen voeren de boventoon en de mainstream-moslima vervreemdt van de nieuwsgaring, daar de onderwerpen die worden gekozen vaak ver van de referentiekaders van deze moslima's afstaan. Coenen stelt zelfs dat media zich bezondigen aan het bieden van een podium aan de nieuwe realisten zoals Wilders, die de Westerse normen en waarden superieur achten ten opzichte van de islamitische waarden.

Thijs Woltering (onderzoeker Universiteit van Amsterdam): Invloed van mediaboodschappen op de beeldvorming over moslims uit 2005

Wederom is de moord op Theo van Gogh de aanleiding voor een onderzoek. De belangrijkste conclusie is dat schokkende beelden in de printmedia en op televisie nauwelijks invloed hebben gehad op de beeldvorming. Een krantenartikel over moslimterrorisme met foto zorgt wel voor meer negatieve opvattingen als het gaat over de hoeveelheid radicale opvattingen door moslims, dan hetzelfde artikel zonder foto. Omgevingsfactoren blijken een belangrijk onderdeel te zijn inzake beeldvorming. Het wonen in een wijk vol moslims en het hebben van moslims in de kennissenkring speelt een belangrijke rol in de beeldvorming aan het adres van moslims.

Robert Nieuwland (onderzoeker Opleiding Journalistiek Tilburg): Zelfcensuur en islamitisch fundamentalisme

In dit onderzoek van de voormalige student van onze school wordt gekeken of Nederlandse media bang zijn om volledig open over de islam te berichten ten gevolge van de angst voor moslimfundamentalisme. Nieuwland kijkt naar islamgelateerde onderwerpen uit NRC en de Volkskrant, eveneens rondom de moord op Theo van Gogh. Belangrijk punt dat Nieuwland benoemt voor mijn onderzoek is dat de toename van berichten met een islamitische tint geen hype zijn, maar diverse piekmomenten kent. Schokkend is dat uit het onderzoek blijkt dat Nederlandse journalisten voorzichtigheid betrachten, n.a.v. bedreigingen en klachten. Dat dit gebeurt wordt onderstreept door respectievelijk Hans Verploeg van NVJ en Arie Elshout van de Volkskrant. Van directe censuur is volgens de twee nog geen sprake.

Dennis Alciyan (onderzoeker Erasmus Universiteit Rotterdam): Moslima: een mediacreatie

De uitspraken van Ayaan Hirsi Ali waren de aanleiding voor dit onderzoek. Twee vragen komen in dit onderzoek aan bod: „ Op welke manier worden onderwerpen omtrent de emancipatie van moslima's in Nederland door de media benaderd? Wat vinden deskundige moslima's op het gebied van media hier zelf van? ” 165 artikelen uit de mainstream-media en multiculturele media worden tijdens dit onderzoek inhoudelijk geanalyseerd. Daarnaast worden 6 moslima's geïnterviewd n.a.v. de analyse. Conclusie: men vindt dat multiculturele bladen stilstaan bij de emancipatie. De reguliere media denken vaak in problemen en komen met oplossingen. Een van de ondervraagden Jihad Alariachi van de Meiden van Halal benoemt als Coenen in zijn onderzoek dat er geen/nauwelijks ruimte is voor de vrouwen uit het midden van het spectrum.

Samenvatting relevantie voor onderzoek:

Hoe berichten Nederlandse media volgens deze onderzoeken over de islam? Wat zijn de gevolgen van deze berichtgeving? Gerelateerd aan het onderzoek is de vraag: „ Wanneer de kwaliteit niet optimaal

is, zou dit kunnen duiden op draagvlak voor een kritische blik op de kwaliteit van de Nederlandse journalistiek t.a.v. de islam en moslims.’’

Van Helden en Van der Kroon stellen in hun onderzoek dat media negatief zijn ten aanzien van de islam. Van Helden stelt dat het moeilijk is om middels empirisch onderzoek direct te stellen dat media een negatieve rol spelen in de beeldvorming ten aanzien van islam en moslims, maar dat het waarschijnlijk is dat er een verband is. Alciyan en Coenen stellen dat reguliere media vaak met problemen komen als het om de moslimvrouw gaat. Coenen stelt zelfs dat nieuwe realisten zoals Wilders podium krijgen om de islam openlijk veelvuldig in een kwaad daglicht te stellen. Beide onderzoekers hebben in hun onderzoek verwerkt dat er in de media enkel aandacht is voor extremen en de mainstream-moslims vaak buiten beschouwing wordt gelaten. Woltering stelt dat printmedia en televisie in combinatie met gruweldaden van moslims nauwelijks van invloed zijn op de beeldvorming, bij krantenartikelen is dit wel het geval. Nieuwland laat de andere kant van de medaille zien door te stellen dat journalisten op hun hoede zijn als het gaat over de berichtgeving gericht op moslimfundamentalisten, dit door bedreigingen aan het adres van journalisten.

Het huidige islamitische medialandschap in Nederland

Vooralsnog is er in deze reflectie gesproken over de Nederlandse media die over islam schrijven, echter zijn er binnen onze landsgrenzen ook islamitische media actief. De mensen achter deze media zouden een belangrijke rol kunnen gaan spelen in de ontwikkeling van een eventuele vereniging. Om deze reden is het dan ook relevant om te duiden wie deze media zijn, waar zij voor staan en waarom zij doen wat zij doen.

De Moslim Omroep. Enkele passages uit hun misie, visie en programmering:

Over de Moslim Omroep

De Moslim Omroep: „De Moslim Omroep brengt programma’s over islam, moslims en de samenleving, binnen en buiten Nederland. De programma’s van de Moslim Omroep kunt u elke zaterdag vanaf 12.05 uur zien op Nederland 2. De Moslim Omroep zendt ook op zondag uit, vanaf 12.25 uur, ook op Nederland 2.

De Moslim Omroep (MO) kiest ervoor om actief de dialoog tot stand te brengen tussen moslims onderling en tussen de Nederlandse moslims en de rest van de Nederlandse samenleving. Haar programma’s op Radio 5 en op de televisiezenders NPO 1, 2 en 3 van de NPO zijn gericht op moslims en op een meer algemeen publiek, met steeds een agendasetting en onderwerpkeuze die voortkomt uit de perspectieven van de Nederlandse moslims. De MO verzorgt de moslimzending in opdracht van de Stichting Moslim Zending en in samenwerking met de NTR. De MO is eindverantwoordelijk voor de programma-inhoud terwijl de NTR voor de organisatie zorg draagt.

Missie, visie en positionering

De MO zal als onafhankelijke journalistieke organisatie de zendtijd voor de hoofdstroming Islam op grond van de Mediawet artikel 2.42 op kwalitatief zo goed mogelijke wijze uitvoeren. De MO is het enige landelijke en niet-commerciële onafhankelijke platform voor kwaliteitsjournalistiek op radio en televisie dat werkt vanuit het perspectief van de moslimgemeenschap in Nederland. Dat geeft mogelijkheden maar schept ook grote verwachtingen en verantwoordelijkheden.’’

Als het om (online) kranten Nederland gaat hebben we:

MoslimVandaag. Dit betreft een initiatief van Josef Stevens. Stevens komt van origine uit de marketing en achtte de tijd rijp voor een medium dat vanuit een islamitisch referentiekader voor en over de moslims zou gaan schrijven. Op dit moment komt MoslimVandaag maandelijks met een digitale krant die gratis te lezen is, na aanmelding op de website. Initeel startte Stevens met een krant, echter waren de oplagenaantallen tegenvallend te noemen, waardoor is dus is overgeschakeld op een variant online.

De Stem van de Ummah. Is een initiatief van een aantal voormalige leden van de redactie van MoslimVandaag. Men vond dat hun voormalige medium niet voldoende oog had voor de diversiteit van de islamitische gemeenschap. Op dit moment is dit medium enkel op internet actief in de vorm van een krant, die regelmatig geüpdatet wordt op basis van de laatste nieuwtjes.

De Moslimkrant Is een initiatief van Brahim Bourzik, voormalig politicus voor GroenLinks. Dit medium zegt volledig afhankelijk van aard te zijn en graag iets positiefs te willen bijdragen aan de beeldvorming over moslims. Ook deze krant is digitaal te lezen.

Op internet hebben we voorts nog:

Wijblijvenhier Is een initiatief van de van origine Pakistaanse gebroeders Faisal en Umar Mirza. Deze website brengt met name columns en achtergrondartikelen die met een knipoog pleiten voor behoud van de islamitische identiteit in een Nederlandse context.

De Ware Religie Een zeer controversiële website die een uitlaatklep vormt voor het jihadisme binnen de Nederlandse landsgrenzen. Artikelen die zelfmoordaanslagen vanuit de islam legitimeren passeren bijvoorbeeld de revue. Sinds de kopstukken van de website Azzedine C. en Rudolph H. in Den Haag zijn opgepakt naar aanleiding van mogelijk ronselen voor de strijd in Syrië is het angstvallig stil op de website.

Samengevat kunnen we stellen dat er diverse islamitische media in Nederland zijn, die een divers spectrum beslaan. Met name online-kranten blijken populair te zijn.

Eerdere verenigingen voor moslimjournalisten en hun ideeën in het buitenland:

Op internet is het initiatief *Muslim Journalists Association* te vinden. Naar eigen zeggen is dit hun concrete doelstelling: *The Muslim Journalist Association for Muslim Journalists, a non-profit, professional organization, promotes quality journalism worldwide in the belief that independent, vigorous media are crucial in improving the human condition.* Wanneer je via hun Facebook-pagina hun websites bekijkt zie je websites die enkel in het Arabisch leesbaar zijn. Wanneer je het Arabisch machtig bent zal je direct opvallen dat op deze websites zuiver da'wah wordt verricht. Da'wah is het oproepen naar de islam, de islamitische variant op missionarissenwerk. Verder tref je weinig input aan die gericht is op het verbeteren van de kwaliteit van de journalistiek.

Veel levendiger en concreter is het initiatief *Creating an International Association of Religion Journalists* te vinden op de website van ICFJ, oftewel *International Center for Journalists*. Dit orgaan heeft als doelstelling het verbeteren van de kwaliteit van journalistiek middels onder andere programma's. Een van de programma's is dus het creëren van een Vereniging voor Religieuze Journalisten. De islam speelt is mondiaal gezien veel besproken, staat te lezen op de website. Door de opzet van een association wil ICFJ de dialoog rondom de islam bevorderen en daarnaast bijdragen aan de kwaliteit van de journalistiek over en rondom de islam. Concreet wordt er gewerkt aan een 20

maanden durend programma, dat volledig is gericht op eerlijke berichtgeving ten aanzien van religie in het algemeen en de islam in het bijzonder. Over het programma en de doelstellingen staat verder op de website van ICFJ:

The project will develop and run three six-week online courses for up to 120 journalists (on coverage of Islam and religion in the digital age, religious conflict, and religious minorities), conducted simultaneously in Arabic and English; offer six months of online mentoring to help participants develop and report stories; create 20-25 reporting teams between journalists from different countries; develop an International Association of Religion Journalists; create an eight-person global board of directors to lead the association; host a conference and training in Italy for 22 charter members of the association; develop resources and modules to train journalists to effectively use the ARDA database and other Web resources in religion reporting; and create the new association's Web site in Arabic and English.

The media is a powerful tool for understanding and promoting religious views. By improving professional skills, accessing new resources, dialoguing with colleagues from other Muslim and non-Muslim countries, and working together in joint-reporting projects and in forming an association, program participants will learn to engage the subject of religion more openly and free of bias, and simultaneously more respectfully and more critically

Samengevat kunnen we zeggen dat het tweede initiatief handvatten biedt. De te vormen vereniging heeft een duidelijk programma. De doelstelling is om de kwaliteit van journalistiek als het om religie en islam gaat te verbeteren. ICFJ wil duidelijk de dialoog bevorderen en afstanden tussen partijen verkleinen middels een nuancering in het debat en een kwaliteitsinjectie.

2. Deelvraag 1:

“Hoe kijken jonge Nederlandse moslims naar de berichtgeving van Nederlandse journalisten over hun religie?”

In de inleiding sprak ik over een persoonlijke waarneming, die nog niet gebonden was aan een bepaalde kwantiteit. Daarnaast is het zeer wezenlijk voor mijn onderzoek om te weten wat Nederlandse moslims als de tekortkomingen zien van ons journalisten. Om een beeld te schetsen trap ik af met een enquête onder moslims. Nederland telt 875.000 tot 1.000.000 moslims, dus volledig de lading dekkend is een onderzoek onder 50 respondenten niet te noemen, maar het onderzoek is juist wel uitgevoerd onder diverse soorten moslims. Wat wordt bedoeld met diverse soorten? Het gaat om jongeren, die hebben gestudeerd, maar ook om jongeren die juist niet hebben gestudeerd. Ouderen zijn ook niet buiten beschouwing gelaten. Daarnaast is ervoor gekozen om orthodoxe moslims de enquête te laten invullen, maar ook juist liberale moslims. Juist de diverse samenstelling van de respondenten zorgt ervoor dat er een mooie dwarsdoorsnede kan worden genomen van de gedachten van moslims over de journalistiek in Nederland.

Wie zijn deze respondenten?

Het betreft hier mensen die benaderd zijn via mail en Facebook., of in het echt leven. Het gaat hier om liberale en orthodoxe moslims, om hoogopgeleide moslims en niet-hoogopgeleide moslims, om jong en oud en man en vrouw.

De respondenten hebben leeftijden variërend tussen de 16 en 60 jaar. Daarnaast zijn zij allen de Nederlandse taal machtig, hebben zij diverse etnische achtergronden en leven uiteraard dus binnen de Nederlandse landsgrenzen.

Onderstaand treffen jullie de enquête aan:

Naam respondent :

(wil je anoniem blijven, vul niets in)

Vraag 1:

Hoe volg jij het nieuws?

Vraag 2:

Wat voor cijfer geef jij de Nederlandse media als het gaat om berichtgeving t.a.v. de islam? (een cijfer tussen 1 en de 10, waarbij een 1 het laagste is en een 10 het hoogste)

Vraag 3:

Wat vind je goed aan de Nederlandse media en hun berichtgeving t.a.v. de islam?

Vraag 4:

Wat vind je niet goed aan de Nederlandse media en hun berichtgeving t.a.v. de islam?

Vraag 5:

Vind je dat de Nederlandse media bijdragen aan het negatieve imago rondom de islam?

Bij ja, waarom dan? Waar merk je dat aan?

Bij nee, verklaar waarom niet

De kwantitatieve uitslag van de enquête is als volgt:

Aantal geschreven respondenten	50
Aantal reacties ontvangen	38
Gemiddelde cijfer Nederlandse journalistiek	4,4
Hoogste cijfer t.a.v. Nederlandse media	6,5
Laagste cijfer t.a.v. Nederlandse media	0,0

Onderbouwing: van de respondenten heeft 1 persoon de media een voldoende gegeven. De overige cijfers waren allemaal onvoldoendes.

De kwalitatieve uitslag van de enquête is als volgt:

Vraag 1:

Hoe volg jij het nieuws?

Respondenten volgen het nieuws achtereenvolgens via internet, televisie, krant en Facebook

Vraag 2:

Wat voor cijfer geef jij de Nederlandse media als het gaat om berichtgeving t.a.v. de islam? (een cijfer tussen 1 en de 10, waarbij een 1 het laagste is en een 10 het hoogste)

Zie kwantitatieve uitslag

Vraag 3:

Wat vind je goed aan de Nederlandse media en hun berichtgeving t.a.v. de islam?

Opvallende antwoorden:

- „Er valt helaas niets goeds over te zeggen.”

- „Vrijwel niets, zodra het in de media verschijnt is het negatief.”

Vraag 4:

Wat vind je niet goed aan de Nederlandse media en hun berichtgeving t.a.v. de islam?

Opvallende antwoorden:

- „De positieve verhalen rondom de islam worden veel te weinig belicht.”

- „Volkomen gebrek aan basiskennis, onvermogen om buiten stereotypen te denken, slordig onderzoek, kwalijke relatie artikelen/koppen, geen interesse in nuance maar enkel de strijdpunten opzoeken.”

Vraag 5:

Vind je dat de Nederlandse media bijdragen aan het negatieve imago rondom de islam?

Opvallende antwoorden:

- „Zeer zeker, dit merk je vrijwel aan alles. Omdat men vaak het beeld heeft dat islam voor onderdrukking staat, terwijl het tegenovergestelde waar is.”

- „Ja, dat moge duidelijk zijn. Dat merk je aan het sentiment in Nederland. Als je een gesprek hebt met een collega of iets dergelijks, dan onderbouwen zij hun woorden met: “Dit hoorde ik op het nieuws.”

Samenvatting: Een groot gedeelte van de moslims uit mijn onderzoek vindt de Nederlandse media over het algemeen: niet genuanceerd, soms zelfs bevooroordeeld en daarnaast heeft men het idee dat er

weinig inhoudelijke kennis van de islam aanwezig is. Zoals eerder afgegeven vormen 38 respondenten geen kwantitatieve volledige graadmeter voor de islamitische gemeenschap. Op hetzelfde moment is de diversiteit van de groep respondenten er een die voor een goede signalering zorgt.

3. Deelvraag 2:

“Wat gaat er concreet mis volgens deze moslims en wat is volgens hen de meerwaarde van een vereniging?”

De afgenomen enquête geeft een inzage in de standpunten van moslims ten aanzien van de Nederlandse media. Om de kwalitatieve weergave kracht bij te zetten heb ik ervoor gekozen om 10 moslims in de vorm van een interview te laten reageren op drie artikelen, die diverse boodschappen ten aanzien van islam en moslims verkondigen.

Vervolgens zal ik hen ook vragen hoe zij naar een Vereniging van Moslimjournalisten kijken, die als doelstelling heeft om de kwaliteit van journalistiek te verbeteren als het om islam gaat.

Artikel 1:

Moskeeën goed voor 150 miljoen per jaar

19-03-2009 11:48 | Reformatorisch Dagblad

DEN HAAG - Moskee in Rotterdam. Foto ANP

De Nederlandse samenleving heeft veel baat bij de maatschappelijke activiteiten van moskeeën, zoals taallessen en inlooppreekuren voor opvoedingszaken. De islamitische gebedshuizen besparen de maatschappij in totaal zo'n 150 miljoen euro.

Dat blijkt uit het rapport "Moskeeën gewaardeerd" van Stichting Oikos, een oecumenische organisatie die zich sterk maakt voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling. Oikos onderzocht in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken het maatschappelijk rendement van moskeeën in Nederland.

Een van de opstellers van het rapport, ir. J. van der Sar, heeft een methode ontwikkeld om de geldwaarde van vrijwilligerswerk in beeld te krijgen. Hij heeft eerst alle maatschappelijke activiteiten –taallessen, inlooppreekuren voor opvoedingszaken, sporttoernooien– van een aantal moskeeën op een rijtje gezet. Om de waarde te bepalen zijn de activiteiten voorzien van een tarief dat gebaseerd is op vergelijkbare activiteiten in de zorgsector, zoals in de thuiszorg en bij de sociale dienst.

Het maatschappelijk rendement is het bedrag dat de samenleving uitspaart: als de moskee het niet had gedaan, had de samenleving ervoor moeten opdraaien, zo is de redenering.

In totaal zijn zestien moskeeën onderzocht. De waarde van deze activiteiten samen bedroeg ruim 5,2 miljoen euro. Voor alle 475 moskeeën in ons land is dit bedrag berekend op 150 miljoen, ofwel de waarde van 2600 voltijdsbanen.

„Rekenen we ons niet rijk met de bepaling van het maatschappelijk rendement? Nee”, stellen de onderzoekers in hun rapport. „Met dit soort berekeningen tonen we alleen aan dat de kracht van de samenleving niet alleen tot uiting komt in een relatief ongrijpbaar getal als het bruto nationaal product, maar ook in het feit dat er sociale netwerken bestaan, dat mensen voor elkaar zorgen, dat de moskee geld inzamelt voor slachtoffers van natuurrampen, dat er voorlichting gegeven wordt over eerwraak, over gezondheid en sport – en in andere werken van barmhartigheid en solidariteit.”

De onderzoekers denken dat de uitkomsten kunnen bijdragen aan actuele discussies, bijvoorbeeld rond de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en subsidiemogelijkheden van lokale overheden aan religieuze instellingen.

De onderzoeksmethode van Oikos is eerder gebruikt om het maatschappelijk rendement te bepalen van protestantse gemeenten in Utrecht. Elke gemeente bleek goed voor gemiddeld een half miljoen euro per jaar.

Het rapport wordt morgen aangeboden aan vertegenwoordigers van het Contactorgaan Moslims en Christenen (CMO).

Artikel 2:

Meer studenten voor omstreden Islamitische Universiteit

Robin de Wever –17/09/14, 14:15, Trouw

© anp. Een bijeenkomst in de Islamitische Universiteit Rotterdam. Archiefbeeld.

De opleidingen tot 'polderimam' trekken jaarlijks slechts een handjevol studenten, maar de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR) noteert recordcijfers. De omstreden particuliere instelling verwelkomt dit collegejaar 90 nieuwe aspirant-geestelijken.

Dat brengt het totale studentenaantal op 208, [meldt](#) ze op haar website. De Islamitische Universiteit is onderdeel van Diyanet, het Turkse presidium voor godsdienstzaken, en vaart theologisch dezelfde koers als de regering van premier Erdogan. Een bezoek van Erdogan ging vorig jaar op het laatste moment niet door.

Of al de nieuwe studenten uit Nederland komen, is de vraag. De IUR was woensdag niet bereikbaar voor commentaar. De instelling biedt overigens geen academisch onderwijs, maar beroepsopleidingen tot imam en islamitisch geestelijk verzorger. Vorig jaar werden die erkend als hbo-opleidingen. Enkele maanden later raakte de IUR opspraak vanwege uitspraken van rector Ahmed Akgündüz.

Op zijn blog had hij tegenstanders van Erdogan 'goddelozen' en 'vijanden van religie en vaderland' [genoemd](#). Alevieten, leden van een islamitische minderheidsstroming, moesten volgens hem worden vermeden. De IUR weigerde afstand te nemen van Akgündüz.

Bussemaker wil rectors als die van de IUR aanpakken

Toen het OM in maart constateerde dat ze de instelling en de rector niet kon vervolgen, [sprak](#) minister Jet Bussemaker (Onderwijs) van een maas in de wet. Met minister Asscher (Sociale Zaken) wil ze zorgen dat particuliere beroepsopleidingen hun hbo-accreditatie kunnen kwijtraken als een leidinggevende in opspraak komt.

De Onderwijsinspectie is positief over de IUR. Ze noteerde dit jaar in een rapport dat de instelling 'de basiswaarden van de democratische rechtsstaat onderschrijft' en dat ze geen reden ziet om daaraan te twijfelen. Verder heeft de IUR haar beloofd 'dat de rector geen uitspraken meer zal doen die maatschappelijke commotie veroorzaken'. Ook voormalig premier Lubbers lijkt overtuigd dat de IUR van goede wil is. Hij [sprak](#) maandag in de IUR bij de opening van het nieuwe jaar.

© Islamitische Universiteit Rotterdam.

Voormalig premier Ruud Lubbers, maandag bij de opening van het academisch jaar.

De aanpak van de Islamitische Universiteit verschilt sterk van die van de Vrije Universiteit. De Amsterdamse imamopleiding is deel van het 'project polderimam', een poging tot het kweken van in Nederland geïntegreerde moslimgeestelijken. De VU-opleiding is niet gelieerd aan een islamitische stroming en is vrij van buitenlandse invloeden.

Imamopleidingen niet populair

Erg populair is de polderimam echter niet. De VU spreekt van 'jaarlijks een handjevol nieuwe studenten'. De enige hbo-opleiding, die van hogeschool Inholland, wordt na het afstuderen van de laatste studenten opgeheven. Trouw [berichtte](#) vorig jaar dat die sinds de oprichting in 2006 slechts 13

afstudeerders had opgeleverd. Van hen werd er **slechts één** daadwerkelijk imam.

De Universiteit Leiden nam vorig jaar een vergelijkbaar besluit. Ze werkte haar opleiding islamitische theologie om tot het meer beschouwende 'islamstudies'. Theologie trok jaarlijks ongeveer vijf studenten. Het plan voor een ambtsopleiding, waarbij de islamtheoloog leert om een moskeegemeenschap te leiden, verdween in de prullenbak.

Artikel 3:

Omstreden imam welkom in Eindhoven op conferentie

Bewaar

Willeke Tersteeg, Algemeen Dagblad

23-12-11 - 15:51

Imam Muhammad al Arifi uit Saoedi-Arabië zal deze dagen gastspreker zijn op de Arabische conferentie die in Eindhoven wordt gehouden. Volgens regionale omroepen is de man omstreden. Zo zou hij het goedkeuren dat mannen hun vrouw slaan. Reden voor de Eindhovense LPF-fractie om een spreekverbod van de burgemeester te eisen.

Al Arifi is een veelgevraagd spreker op islamitische bijeenkomsten. ICCA Eindhoven, Stichting Wagf heeft de man uitgenodigd om te komen op de Arabische conferentie, die van 23 t/m 26 december in de stad wordt gehouden in de Al Fourkaan-moskee. Het is de 22e bijeenkomst en het thema dit jaar is jongeren en de uitdagingen die zij hebben.

Omstreden

Hoewel de imam populair is bij veel moslims, is hij volgens anderen ook omstreden. Zo staat er een video van hem op YouTube van een gastoptreden in een tv-show.

De uitzending is vertaald door Memritv.org (Middle East Media Research Institute (MEMRI)). De organisatie stelt zich als doel de kloof tussen het westen en het midden-oosten te slechten. Onder andere door het bekijken van diverse mediakanalen en het leveren van vertalingen willen ze zaken aan het licht brengen.

Op het filmpje zou Al Arifi volgens de vertalers onder andere uitleggen dat het slaan van een vrouw het laatste middel is om haar duidelijk te maken dat een man het zat is. Hij benadrukt dat het hard slaan of het slaan met voorwerpen niet is toegestaan. Ook het gezicht van de vrouw mag niet geraakt worden.

Vrijheid van meningsuiting

De LPF in Eindhoven liet weten het niet te vinden kunnen dat de man die geweld tegen vrouwen goedkeurt in Eindhoven aan het woord wordt gelaten. De fractie heeft burgemeester Rob van Gijzel gevraagd hierover met spoed een besluit te nemen. Naar eigen zeggen zouden ook niet-leden, leden van de Provinciale Staten en andere fracties positief hebben gereageerd op dit verzoek van de LPF aan Van Gijzel.

Volgens Van Gijzel heeft de politie van tevoren onderzoek gedaan naar de bijeenkomst. Op basis van dat onderzoek concludeert de politie dat er geen gevaar is voor de openbare orde en veiligheid, zo schrijft Omroep Brabant op zijn website.

De burgemeester laat weten alleen een gebiedsverbod op te kunnen leggen als verstoring van de openbare orde wordt verwacht. 'Dat een imam er radicale meningen op na houdt, is geen reden om hem de toegang tot de stad te ontzeggen. Vrijheid van godsdienst, meningsuiting en beweging zijn grondrechten', zo laat de burgemeester in een brief aan de gemeenteraad weten.

De organisator van de conferentie ICCA Eindhoven Stichting Wagf, kon vandaag niet worden bereikt voor een reactie.

Vier dagen

Tijdens de conferentie zijn er onder meer debatten, lezingen, workshops en panels. Nieuw dit jaar is een mediatraining voor met name bestuurders. Er komen mensen uit Nederland, België, Duitsland en Frankrijk. De organisatie verwacht 1500 bezoekers per dag.

Andere sprekers op de conferentie zijn Mohammed Sawi, Mohammed Yusri, Mohammed Hwayat, Fahed Al Snidi en Abdul Mateyri.

Uit de groep respondenten van de enquête staan hieronder 10 respondenten die hun commentaar geven op de bovenstaande drie artikelen. In hun antwoorden is zichtbaar hoe zij naar de beeldvorming rondom islam en moslims kijken.

Zouhair Meskal, Marokkaanse roots(27): student

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Het eerste artikel verbaast mij zeer, juist omdat het zo positief van aard is. Ik zou graag zien dat van dergelijke artikelen vaker de headlines zouden halen. Het tweede artikel vind ik dan weer typisch. Ik heb zelf vanuit mijn omgeving veel positieve geluiden over deze opleiding gehoord, maar natuurlijk wordt meteen weer gerefereerd naar de rector. Ik vind het een erg negatief artikel. Het derde artikel vind ik ook erg. Ik kijk regelmatig naar de programma's van deze geleerde op Youtube en op de schotel, ik vind hem juist heel erg genuanceerd. Ik zie niet in waarom je hem zo negatief moet benaderen. Dat je dit over ISIS doet begrijp en onderstreep ik volledig, echter snap ik dit totaal niet bij Arifi. Over het algemeen vind ik het schrijnend dat mensen die de Arabische taal machtig zijn in mijn leeftijd, ook al zijn zij nog jong, liever naar de schotel kijken voor het nieuws, dan naar de Nederlandse zenders. Men heeft weinig fiducia in de Nederlandse media.”

Naziha Sellam, Marokkaanse roots (27): student

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Het eerste artikel vind ik echt goed. Mooi om te zien dat de positieve rol van de moskee in de samenleving eindelijk wordt belicht. Het tweede artikel vind ik erg negatief van aard. Je zou toch ook gewoon kunnen spreken over de nieuwe instroom en wat de school uiteindelijk wil bereiken met de instroom? De geleerde uit het derde artikel ken ik niet, dus vind ik het erg moeilijk om inhoudelijk op het artikel te reageren. Wel vind ik het jammer dat dit artikel wederom bijdraagt aan de beeldvorming rondom de moslim met baard, die per definitie als barbaar wordt afgebeeld in de media. ‘

Nordin Dafir , Marokkaanse roots (34): loco-imam

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Het eerste artikel doet mij vanuit mijn positie natuurlijk deugd. Ik had dit fenomeen al eerder signaleerd, maar toch fijn dat er een platform is voor een dergelijk fenomeen. Het tweede artikel kan in mijn ogen afschrikkend werken. Ik zie om mij heen dat veel jonge moslims deze opleiding een goede optie vinden, maar doordat de schrijver direct de link legt richting de rector, wiens uitspraken in een context moeten worden gezien, kan dit jongeren ten onrechte afschrikken als het om deze opleiding gaat. Ik heb persoonlijk Mohammed al-Arifi erg hoog zitten, dus ik snap het derde artikel niet. Arifi staat binnen de Arabische wereld juist bekend als iemand die enorm veel waarde hecht aan de positie van de vrouw. Waarom wordt dit beeld ten aanzien van hem niet belicht in dit artikel? ‘

Mimoun Ouaqqas, Marokkaanse roots (68): eerste generatie gastarbeider

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Vanaf het moment dat wij de moskeeën in Nederland hebben opgezet waren er bijvoorbeeld al lessen voor de kinderen en deden de mannen die goed waren in het Nederlands de kinderen helpen met school, dus dit artikel is voor mij totaal geen verrassing. Mooi om te zien dat het in de Nederlandse kranten wordt belicht. Het tweede artikel en de link naar de rector verbaast mij niets. Ik heb weinig vertrouwen in die instituten, of zij de mensen zitten daar puur voor het geld, of zij hebben verknipte ideeën, waarmee onze jongeren worden vergiftigd. Het derde artikel vind ik goed, aangezien dit weer een zogenaamde geleerde van de Wahabi's (orthodoxe islamitische stroming uit Saoedi-Arabië) is. Deze stroming zorgt ervoor dat onze jongeren afdwalen, of het nu in Marokko of Nederland is. De journalist doet gewoon zijn nieuws door hierover te berichten. Ik kijk zelf regelmatig naar het Arabische nieuws, omdat mijn Arabisch beter is dan mijn Nederlands. Als ik naar het Nederlandse nieuws kijk vind ik het best wel goed, eigenlijk. Je hebt de vrijheid en wij moslims doen veel dingen fout, dus goed dat het belicht wordt. ‘

Fatima Kohestani, Afghaanse roots (33): huisvrouw

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„Ik heb zelf weinig vertrouwen in de moskeeën. In Afghanistan waar ik vandaan kom heb je erg fijne moskeeën, maar hier zijn de gebedshuizen vaak heel ouderwets. Ik zou mijn kinderen nooit naar een moskee in Nederland brengen, juist omdat mijn kinderen daar geslagen kunnen worden. Dit artikel lijkt dan wel op een goedmaker naar de moslims toe, die vaak het idee hebben dat zij benadeeld worden. Ik vind het terecht dat de journalist in artikel 2 waarschuwt tegen de rector die me doet denken aan Erdogan. Turkije was altijd een heerlijk land, zonder dwangmatige islam, maar dat lijkt nu te veranderen. Als je dit leest als moslim zijnde moet je eerlijk zijn en toegeven dat zo'n instituut met zo'n rector niet goed is. Ik kom uit Afghanistan voor de komst van mensen met lange baarden was er vrijheid. Mijn familie is islamitisch, maar niet streng. Alles veranderde na de komst van Taliban. De journalist doet daarom gewoon zijn werk in artikel 3 en is juist objectief en mild naar deze geleerde toe. ‘

Burcu Birik , Turkse roots(26): medewerkster klantenservice Essent

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Ik waag te betwijfelen of het eerste artikel klopt. Hier wordt een erg rooskleurig beeld van de moskee neergezet. Wat ik ken van de moskee, is een oude en stoffige plek, die er met name voor ouderwetse mannen is. Het tweede artikel is voor mij een toonbeeld van het probleem van het huidige Turkije, van een mooie seculiere staat, naar een islamistische staat. Ik vind het goed dat de journalist de invloeden van het Turkse islamisme in Nederland ook weet te benoemen. Van het derde artikel gaan mijn nekharen rechtop staan, deze man mag het land absoluut niet in. Ik vind de journalist nog veel te soft. Ik vind persoonlijk echt dat de Nederlandse moslims teveel plaats nemen in een slachtofferrol. Kom daaruit en profiteer juist van de kansen in Nederland.’’

Alexander den Toom , Nederlandse roots(27): islamitisch pedagoog

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Over het algemeen vind ik de berichtgeving ten aanzien van moslims en islam in Nederland negatief, dus ben ik positief verrast door het eerste artikel. Ik zie nog voldoende verbeterpunten binnen de muren van de moskeeën, maar ik zie ook dat de gebedshuizen, juist door meer dan gebedshuizen te zijn voor een positieve impuls zorgen. Mooi dat nota bene het Reformatorisch Dagblad hier aandacht aan besteedt. Ik heb zelf gestudeerd aan Inholland aan de HBO-variant van de opleiding die in het

tweede artikel wordt beschreven. Ik ben recent afgestudeerd, de school zelf was organisatorisch gezien echter een drama. Over IUR hoor je veel meer positieve verhalen. Daarnaast is de universiteit juist groot geworden zonder impulsen van de overheid. Zeer spijtig dat ik dan door dergelijke artikelen het idee krijg dat Nederland de moslimgemeenschap geen succes gunt, door hernieuwde instroom direct te koppelen aan uit de context getrokken uitspraken van de rector. Het zou allemaal wel wat positiever mogen. Het derde artikel vind ik dan ook weer belachelijk. Al-Arifi heeft bijvoorbeeld heel erg geageerd tegen terroristische organisaties die in de naam van de islam handelen. Waarom wordt dat niet weergegeven in de media? ‘

Larbi Benmira, Marokkaanse roots(27): student

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Als ik eerlijk ben is mijn eigen affiniteit met de moskee 0, sterker nog ik ben negatief ten aanzien van de moskee. Ik ben een vrijdenkende moslim. Islam is heel erg belangrijk voor mij, maar vooral op mijn manier. Ik zie de moskee als een beklemmende ruimte voor oudere mannen, waarin strakke regels gelden. Vroeger ging ik wel eens naar lessen in de moskee, maar dit ging niet zelden gepaard met klappen. Het eerste artikel is dan ook veel te positief en rooskleurig. In het tweede artikel vind ik het jammer dat de focus heel erg op de rector ligt. Dat is immers oud nieuws. Ik zou het veel interessanter hebben gevonden dat de journalist kijkt wat de instroom van nieuwe studenten kan betekenen voor de imams in Nederland. Gaan we eindelijk imams in Nederland krijgen die ook echt een band met ons land hebben? In het derde artikel is niet de journalist fout, maar de geleerde. Ik word echt gek van al die orthodoxen die de media halen en de islam in een kwaad daglicht stellen. Ik ben wel van mening dat de moslims in een kwaad daglicht worden gesteld door de media, het zijn vaak de extremen die het nieuws halen.”

Savak van Gemert, Turkse roots (43): huisvrouw, voormalige politica in Turkije

Wat vind jij van de artikelen en waarom vind je dit?

„ Fijn om te zien dat men met een positief nieuwtje begint als het om de moslims in Nederland gaat. Voordat ik ging trouwen met een Nederlandse man was ik politica in Turkije. Geloof mij de Nederlandse journalisten zijn echt open en fair vergeleken met de Turkse. Turkije heeft ook echt goede journalisten, maar door de heftiek van het land is veel op sensatie gericht in de kranten. Artikel 1 laat mij dan ook zien dat goed nieuws wel nieuws kan zijn. Artikel 2 vind ik jammer, alhoewel ik uit een seculier gezin kom, zie ik weinig fouts in Erdogan. Ik weet dat de rector op dezelfde lijn zit. Het stoort me enigszins dat alles wat met Erdogan en het zogenaamde islamisme wordt gelijkgesteld aan extremisme in diverse media in Nederland. Als de man uit artikel 3 echt van zulke dingen heeft gezegd, dan vind ik dat de journalist nog relatief genuanceerd is. In Turkije zou deze man met de grond gelijk zijn gemaakt, dit artikel is nog enigszins genuanceerd te noemen. ‘

Harun Verstaen, Nederlandse roots (38): advocaat

Wat vind jij van de artikelen en waarom vindt je dit?

„ Het eerste artikel doet mij enorm veel deugd. Eindelijk iets positiefs ten aanzien van de moslims en de moskee. Ook saillant natuurlijk dat het te vinden is in het Reformatorisch Dagblad. In het tweede artikel ligt de nadruk veel te veel op de rector. Het is goed om als journalist gezien kritisch te zijn, maar om de aanwas van nieuwe studenten en de uitspraken van de rector in een adem te benoemen gaat voor mij te ver. Alhoewel ik absoluut geen voorstander ben van Saoedi-Arabië vind ik het jammer dat in dit artikel wederom wordt gesteld dat de man met de baard vrouw onderdrukkend is. Ik

mis een artikel waarin juist vrouwenrechten in de islam worden belicht in de krant, of in een ander medium.’’

Samenvatting van input Nederlandse moslims:

Saillant is dat de moslims die de islam zeer relevant in hun identiteit en leven achten de kwaliteit van de journalistiek onder de maat vinden. Ook zijn zij de moslims die juist een voorstander van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten zijn. Uitzondering op de regel vormt de gastarbeider, die juist extreem kritisch naar de moslims toe is. Uiteraard zijn deze 10 geïnterviewde Nederlandse moslims geen exacte weergave van wat er onder de moslims in Nederland speelt, maar zoals reeds beschreven is er onder de bewuste moslims in Nederland draagvlak voor een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten. Bij de ondervraagden bij wie de band met de islam minder expliciet aanwezig is binnen hun identiteit is het stuk draagvlak veel kleiner, daarnaast vinden zij dat de moslims minder worden benadeeld door de media.

Vanuit de respondenten die positief waren naar aanleiding van het idee voor de vereniging werd voorts geopperd om de vereniging voor iedere moslim (*orthodox/liberaal etc.*) en niet-moslim toegankelijk te maken. Het creëren van eendracht onder de moslims werd als grootste uitdaging door een respondent gezien. Een andere respondent achtte het dan weer wenselijk dat de eventuele vereniging contact onderhoudt met andere islamitische organen in Nederland, om zo de bereikbaarheid te vergroten.

4. Deelvraag 3

‘‘ **Hoe kijken experts binnen het journalistieke vak naar deze bevindingen ?**,,

De moslims zijn aan het woord gelaten. Maar hoe kijken experts binnen de journalistiek naar de bevindingen van mijn enquête en de antwoorden uit de interviews. Hoe kijken deze experts vervolgens naar een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten?

Interviewkandidaat 1:

Mijn eerste kandidaat is Josef Stevens. Stevens is zelf bekeerd tot de islam en is daarnaast eigenaar van de uitgever Moslimedia, de uitgever van Moslim Vandaag, de eerste officiële moslimskrant in Nederland.

Uit mijn onderzoek blijkt dat een groot gedeelte van de ondervraagde moslims negatief is ten aanzien van de media ? Hoe kijk jij zelf naar de andere media?

„ Eerlijk gezegd verbaast dat mij helemaal niet. Mijn beweegreden nummer 1 om met de Moslim Vandaag te beginnen waren juist mijn frustraties ten aanzien van de zeer negatieve berichtgeving. Wel vind ik dat de moslims vaak nog te passief zijn en zich altijd maar in een soort van slachtofferrol weten te positioneren. Onze krant bericht vanuit een islamitische zuil, maar is er voor iedereen. Je zou kunnen zeggen dat wij de islamitische variant op bijvoorbeeld een Nederlands Dagblad zijn. Waarschijnlijk zijn we nog wel even een tikkeltje gematigder dan hen, althans dat hoop ik.’’

Heb je het idee dat je collega's voldoende kennis hebben als het om islam en moslims gaat?

„ Ik heb wel journalisten gezien die het nodige weten van de islam. Persoonlijk vind ik Kustaw Bessems van de Volkskrant iemand waarvan ik zeg die weet wel zo'n beetje wat hij zou moeten weten

als het om relevante zaken gaat rondom islam en moslims. Op hetzelfde moment zie ik dat het niveau soms echt dramatisch is. De grootste groep moslims in Nederland is soennitisch. Sterker nog, de overgrote meerderheid is soennitisch. Juist om tot je achterban te spreken is het belangrijk om te laten zien dat jij ook weet dat jouw moslimlezers soennitisch zijn en niet sjiiitisch. Ik zou er een voorstander van zijn dat op redacties van diverse media moslimtheologen uitleg komen geven over de islam. Men hoeft geen hoogleraar islam te zijn, maar basiskennis is een vereiste, zeker als jij je beseft dat 1 miljoen van je consumenten islamitisch is.’’

Vind jij de Nederlandse journalisten objectief als het om moslims en islam gaat?

„ Ik ben ervan overtuigd dat de journalisten het allemaal niet moedwillig doen. Men weet gewoon niet beter. De opleidingen journalistiek zijn vrij wit bezet qua studenten, de journalisten kennen welhaast geen moslims. Het sluipt er bij in. Ik vind juist dat de moslims pro-actief moeten zijn in hun opstelling en dat zij moeten laten zien wie zij zijn. Wanneer jij op een positieve manier naar buiten treedt als mensen blijf je vanzelf niet onopgemerkt. Op dit moment geven wij mensen niet de kans om positief over ons te schrijven.’’

Wat zou jij vinden van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten? Deze vereniging is er om voor een kwaliteitsinjectie te zorgen als het gaat over de berichtgeving ten aanzien van de islam in Nederland. Heb je nog aanbevelingen voor een dergelijke vereniging?

„ Ik zou daar absoluut een voorstander van zijn. Sterker nog ik zou me aanmelden voor de vereniging. Er leeft de nodige onvrede onder Nederlandse moslims als het gaat om hun de berichtgeving op het vlak van islam in diverse media. Nu vind ik het nog wel wat vaag, ik ben benieuwd naar hoe een dergelijke vereniging eruit zou zien. Ik vind het belangrijk dat zo’n vereniging geen slachtofferrol inneemt, maar juist vanuit een positieve mindset, samen met de reguliere media de kwaliteit van de berichtgeving probeert te verbeteren. Segregeren en passief zijn hebben wij als moslims zijnde niets meer aan.’’

Interviewkandidaat 2:

Mijn tweede kandidaat is Janny Groen van de Volkskrant. Groen is veelal verantwoordelijk voor de islamitische artikelen van de krant en schreef in het verleden samen met Annieke Kranenberg het boek ‘Strijdster van Allah’ over de vrouwen binnen het Hofstadnetwerk.

Wat vind je van de stelling ‘het ontbeert de Nederlandse media aan kennis van de islam?’

„Hoe diep vinden de moslims dat de kennis over de islam moet gaan? En hoezo dé islam, alsof er geen verschillende stromingen zijn? Moet de journalist alles weten van de sji’ieten, soennieten, alavieten, Ahmadiyya, van alle verschillende rechtsscholen? De koran uit het hoofd kunnen reciteren? Wat is voldoende?

Wat vind je van de stelling ‘de media zijn niet objectief ten aanzien van de islam?’

Objectiviteit bestaat niet, je kunt het wel zoveel mogelijk nastreven. Verder word je, als je over de islam schrijft, geconfronteerd met de verschillende stromingen, die het ook niet altijd goed met elkaar kunnen vinden en zeker niet met één stem spreken. Sla er de moeizame geschiedenis over de Moslimomroep maar op na. (8)

Vind je dat de Nederlandse media meer moslims in dienst moeten nemen?

„Moeten media dan ook christelijke en katholieke journalisten in dienst nemen om het beeld van het katholicisme -zijn het echt niet allemaal pedofielen die priesters?- te nuanceren? Journalisten moeten op alle onderwerpen proberen de waarheid boven tafel te krijgen. Wel vind ik dat het goed zou zijn dat een krant of omroep ook allochtone journalisten in dienst neemt. Niet om het beeld van hun gemeenschap bij te stellen, dat is geen journalistieke opdracht. Maar om mee te brainstormen over de onderwerpen van de dag, zodat ze ook naar voren kunnen brengen wat leeft in hun gemeenschappen.’’

Wat zou jij vinden van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten? Deze vereniging is er om voor een kwaliteitsinjectie te zorgen als het gaat over de berichtgeving ten aanzien van de islam in Nederland. Heb je nog aanbevelingen voor een dergelijke vereniging?

„ Ik vind nogmaals dat het geen taak van de media is om een bepaald beeld te schetsen. Wel kan brainstormen met een dergelijke vereniging tot verbetering leiden. Realistisch beschouwd moet zo'n vereniging zich wel bewust zijn van het feit dat het ontzettend druk is op dergelijke redacties, dus dat er niet alle tijd van de wereld is om met zo'n vereniging van gedachte te wisselen.

Kandidaat 3:

Mijn derde kandidaat is Carel Brendel. Brendel is een oud-journalist. Ook schreef hij twee islamkritische boeken. Brendel is bekend vanwege het feit dat hij ageert tegen de houding van progressief Nederland ten opzichte van de intolerante islam. Op zijn blog (9) antwoordt hij het volgende op vraag of hij ooit een positief bericht heeft gelezen over de islam:

„ Ik hoefde niet lang na te denken, want net de avond daarvoor waren Marokkaanse Nederlanders uit het hele land naar Rotterdam getrokken om hun steun te betuigen aan Elou Akhiat, de bedreigde eigenares van wijnbar Uva Dulce. De hartverwarmende steunactie vanuit 'de Marokkaanse gemeenschap' voor Akhiat kreeg alle aandacht van de media. Lees bijvoorbeeld ook het artikel van schrijver Said el Haji in de Volkskrant .

De media schrijven nu eenmaal over alle nieuwswaardige zaken. Als de Ibn Ghaldounschool geen gelden misbruikt voor reizen naar Mekka, behoorlijk onderwijs verzorgt, en als leerlingen geen examens stelen, dan ontstaat er vanzelf geen negatieve aandacht voor islamitisch onderwijs.

Bepaalde moslims zorgen zelf voor slechte publiciteit. Misschien wordt de beeldvorming rond de islam beter door minder Ibn Ghaldoun. Door minder betuttelende stemadviezen van de hand van Mohamed Rabbae. Door minder onderonsjes tussen de Haagse clown Arnoud van Doorn en Middeleeuwse sjeiks als Fawaz Jneid en Haitham al-Haddad. Of door minder afgesneden hoofden in de hand van de Almeerse Syrië-ganger Khalid K. Als zij zich eens wat minder lieten horen, en Elou Akhiat en haar sympathisanten wat vaker, wie weet krijgen moslims dan vanzelf een positiever imago.’’

Samenvatting: Stevens pleit voor meer participatie binnen de journalistiek door moslims. Daarnaast is hij een voorstander van islamitische educatie voor journalisten. Groen benadrukt dat er ontzettend veel stromingen binnen de islam zijn die het vaak zelf niet met elkaar eens zijn, wat de materie complex maakt. Op hetzelfde moment is zij wel een voorstander van participatie van moslims binnen de media, niet om te nuanceren, maar juist om mee te brainstormen en om kenbaar te maken wat onder de moslims speelt. Stevens is als insider een fan van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten en vindt het vooral belangrijk dat zo'n vereniging pro-actief is. Groen wijst een

vereniging niet af, maar is wel sceptisch als het gaat om de tijd die een redactie aan een dergelijke vereniging kan spenderen.

Brendel vindt het op zijn beurt positief dat Akhiat door moslim gesteund wordt in het vrij zijn, ook als je daarmee juist tegen de islam ingaat, door bijvoorbeeld een wijnbar te openen. Ook vindt hij dat moslims vooral zelf verantwoordelijk zijn voor de negatieve tendens in de media door hun daden.

5. Deelvraag 4

``Wat nu, gericht op de toekomst?,,

De belangrijkste vraag die eerst beantwoord moet worden is de vraag die ten grondslag ligt aan mijn onderzoek: *Wat is meerwaarde van een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten?*

Uit mijn literatuuronderzoek blijkt dat de media niet altijd goed hun werk doen ten aanzien van moslims. Zo is Van Helden expliciet door te stellen dat *‘Hoewel de invloed van mediaberichtgeving moeilijk empirisch aantoonbaar is, zijn er aanwijzingen dat de mediaberichtgeving wel degelijk een bijdrage heeft aan de negatieve beeldvorming over de islam.’* De andere kant van de medaille wordt dan weer belicht door Van Nieuwland die benoemt dat journalisten bedreigd zijn naar aanleiding van hun berichtgeving over radicale moslims.

Daarnaast komt uit mijn onderzoek onder moslims naar voren dat menig ondervraagde niet positief is gestemd ten aanzien van hoe de Nederlandse media over de islam belichten. ‘Gekleurd’ en ‘negatief’ zijn geluiden die hoorbaar zijn onder de geïnterviewde moslims.

Vanuit de hoek van journalisten is bij Stevens vanuit zijn islamitische identiteit de nodige kritiek hoorbaar als het om de berichtgeving over moslims gaat. Groen is kritischer naar de moslims toe en benoemt onder andere dat er sprake is van een enorme dosis aan diversiteit onder de moslims, waardoor het hebben van diepgaande kennis welhaast een utopie is.

Op basis van het bovenstaande concludeer ik dat er draagvlak is voor een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten. Er gaan zaken fout blijkt uit onderzoek en de antwoorden van moslims en journalisten. Daar waar er een probleem is dient er oplossingsgericht gewerkt te worden, een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten kan een oplossing gaan bieden.

De volgende belangrijke vraag die dan ook gesteld moet worden is hoe een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten oplossingsgericht te werk kan gaan? De factor tijd die Groen benoemd is belangrijk in deze keuze, niet alle journalisten hebben tijd om buiten het werk op de redactie nog bezig te zijn met een vereniging. De vereniging moet niet opgedrongen zijn, maar er enkel zijn voor mensen met passie op het vlak van islam en moslims. Passie is een belangrijke drijfveer om productief en veranderingsgericht te zijn. Uiteraard moet de vereniging ook toegankelijk zijn voor niet-moslims. Openheid, transparantie en dialoog zijn begrippen die uiteindelijk leiden naar het pad van gematigdheid. Wanneer deze factoren gepraktiseerd worden zal dit ervoor zorgen dat extremen gemarginaliseerd worden en niet de boventoon zullen voeren.

Het concept van ICFJ *Creating an International Association of Religion Journalists* biedt handvatten die voor Nederland ook toepasbaar zijn. Passend binnen de Nederlandse context zie ik een Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten dan ook als volgt voor me:

Voor wie? Mensen die reeds journalist zijn, of nog geen journalist zijn, maar affiniteit hebben met de journalistiek. Daarnaast is affiniteit met moslims en islam uiteraard vereist. Bereidwilligheid vanuit de deelnemers is van essentieel belang. Het stuk passie van de participanten is uiteindelijk de basis van het initiatief.

Wat? Een programma bestaande uit de volgende onderdelen:

- Wekelijkse cursussen waarin de basiselementen van de journalistiek centraal staan. Je kunt dan denken aan cursussen achtergrondverhalen schrijven, of cursussen interviewen. Deze cursus is er voor participanten die nog geen journalist zijn, Dit gaat om de praktische kant van het verhaal, zoals bijv. leren schrijven. Na het programma is men uiteraard nog geen volwaardig journalist, maar zal men verder moeten studeren. Deze cursussen bieden een kijkje in de keuken, alvorens men echt het vak gaat leren. Het worden van een volwaardig journalist is niet de doelstelling van de cursus. Zo kan dit programma de aanzet zijn voor op lange termijn aanwas van nieuwe islamitische journalisten in Nederland.
- 6 Dialoogavonden/conferenties waarin de participanten samen een aantal geselecteerde artikelen vanuit de media bespreken. De artikelen hebben een link met de islam. Wat gaat er fout in dit artikel? Wat gaat er juist goed? Wat zouden de participanten aan het programma anders kunnen doen om de kwaliteit te verbeteren? Deze avonden hebben een open karakter en zijn voor iedereen toegankelijk. Juist de deelname van niet-moslims en reeds actieve niet-moslimjournalisten is van essentieel belang. De dialoog zorgt ervoor dat er wederzijds begrip ontstaat. Dit stuk begrip heeft niet noodzakelijk de berichtgeving te veranderen, maar zorgt er wel voor dat zowel de journalist, als de moslim begrijpt waarom keuzes worden gemaakt binnen de media. De journalisten kunnen doen juist weer zien wat keuzes met moslims kunnen doen. Op dit moment wordt er met name veel over moslims en islam geschreven, echter wordt er weinig door moslims en journalisten met elkaar in dialoog getreden. Belangrijk is het om het belang van deze conferenties/dialoogavonden te promoten onder de niet-moslimjournalisten, opdat zij ook aanwezig zullen zijn tijdens de bijeenkomsten.
- 1 Inhoudelijke cursus over de diversiteit onder moslims. Uit dit onderzoek blijkt eens te meer dat de moslim niet bestaat. Tijdens de cursus wordt niet zozeer gekeken naar de theologische kant van de islam, maar naar de diversiteit aan gedachten onder moslims. Dit is belangrijk voor een journalist om te weten wat zijn mediagebruiker denkt. Dit is interessant voor de moslim om te weten hoe divers de gemeenschap is. De journalist met een islamitische achtergrond zal dan weer genuanceerd worden, omdat hij/zij weet dat zijn/haar visie niet de enige bestaande visie is. De blik op diversiteit zal er toe leiden dat (potentiele) moslimjournalisten meer eendracht creëren, omdat zij begrijpen waar de verschillen vandaan komen.
- Afsluiting met een feestavond waarin wordt besproken wat is geleerd en hoe dit initiatief in de toekomst verder kan worden vormgegeven.

Waar? Het programma zal plaatsvinden aan de Fontys Hogeschool voor Journalistiek in Tilburg. Intern heeft men daar de ervaring om een dergelijk programma te faciliteren, daarnaast is Tilburg goed te bereiken met het openbaar vervoer.

Wanneer? Het programma zal plaatsvinden in het kalenderjaar 2015, een jaar lang. Het programma zal niet te intensief van aard zijn, om het behapbaar te maken. Daarnaast mogen deelnemers aan de cursus zich meteen lid noemen van de vereniging, om het geheel laagdrempelig te houden.

Waarom? Binnen een jaar zal er nog geen revolutie plaatsvinden, echter kunnen de gedachten van de deelnemers (moslim, niet-moslim, journalist en niet-journalist) getriggerd en veranderd worden. Juist een hernieuwde mindset leidt tot nieuwe initiatieven, hopelijk vanuit de deelnemers zelf. De weg van geleidelijkheid en consistentie is uit ervaring het beste pad gebleken. De Vereniging voor Nederlandse Moslimjournalisten is er op de eerste plaats om begrip en nuancering te creëren, zodat de kwaliteit van de journalistiek verbeterd kan worden en het beeld dat moslims hebben ten aanzien van de journalisten verbeterd kan worden. Ambitieuze gezegd moet het initiatief elk jaar tijdens de afsluiting voortgezet worden het in volgende jaar, maar dan in verbeterde vorm. Dit om binnen 5 jaar echt een verschil te kunnen maken.

Hoe? Dus in de vorm van dialogen/conferenties, cursussen journalistiek, dit om nieuw talent te prikkelen. Ook komt er dus een cursus over diversiteit onder moslims. De doelstelling is om de leden zo te prikkelen, dat zij na een jaar met een nieuwe planning voor het jaar erop komen.

Bronnen:

Petra E. van Helden. (2003). *Framing Islam Internet*:
<http://www.miramedia.nl/scriptiebank/framing-islam.htm> (geraadpleegd op 14 oktober 2014)

Rene van der Kroon (2005) *Moslims in de media*. Internet:
www.miramedia.nl/scriptiebank/moslims-in-de-media.htm (geraadpleegd op 9 maart 2014)

Bart Coenen (2008) *Een onderzoek naar framing en identiteitsconstructies van moslimvrouwen in de Nederlandse Pers* Internet: <http://www.miramedia.nl/scriptiebank/moslimas-in-beeld.htm> (geraadpleegd op 13 oktober 2014)

Thijs Woltering (2005) *Invloed van mediaboodschappen op beeldvorming over moslims* Internet:
<http://www.miramedia.nl/scriptiebank/invloed-van-mediaboodschappen-op-de-beeldvorming-over-moslims.htm> (geraadpleegd op 16 oktober 2014)

Robert Nieuwland (2005) *Zelfcensuur en islamitisch fundamentalisme* Internet:
<http://www.miramedia.nl/scriptiebank/zelfcensuur-en-islamitisch-fundamentalisme.htm> (geraadpleegd op 10 oktober 2014)

Dennis Alciyan (2007) *Moslina: een mediacreatie* Internet:
<http://www.miramedia.nl/scriptiebank/moslina-een-mediacreatie.htm> (geraadpleegd op 15 oktober 2014)

Moslimomroep.nl (2014) *Over MO* Internet: <http://moslimomroep.nl/over-ons/> (geraadpleegd op 9 oktober 2014)

Muslim Journalists Association (2012) *About Muslim Journalists Association* Internet:
<https://www.facebook.com/pages/Muslim-Journalists-Association/362009961799> (geraadpleegd op 9 oktober 2014)

ICFJ. Org (2014) *Creating an International Association of Religion Journalists* Internet:
<http://www.icfj.org/our-work/creating-international-association-religion-journalists> (geraadpleegd op 9 oktober 2014)

N.B. (2009, 19 maart) Moskeeen goed voor 150 miljoen per jaar Reformatorisch Dagblad, N.B.

N.B. (2014, 17 september) Meer studenten voor omstreden Islamitische Universiteit, Trouw, N.B.

N.B. (2011, 23 december) Omstreden imam welkom in Eindhoven op conferentie, Algemeen Dagblad, N.B.

Carelbrendel.nl (2014) Debat bij moslimomroep
Internet:<http://www.carelbrendel.nl/2014/02/27/debat-bij-moslim-omroep-over-negatieve-beeldvorming-rond-de-islam/#more-965> (geraadpleegd op 19 maart 2014)

